V. Vrub. Bibl.

ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 43 (752).
Cana 10 ct.
VILNIA, 31.V.1940 h.
Hod vydańnia XXII

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Pylimo g-vė 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 15—16 hadz.

ЦАРКВА І НАЦЫЯНАЛЬНАСЬЦЬ

(Да справы праблемы Праваслаўнай Царквы ў Ліцьве)

Цэрквы, жадаючыя быць унівэрсальнымі, здаецца, не павінны быць нацыянальнымі. Яны павінны-бы здавольваць людзей усіх языкоў і нацыянальнасьцяў, ня робячы між імі ніякай розьніцы. У практыцы аднак часам бывае інакш: **адна нацыянальнасьць завалодвае царквой і праз яе праводзіць сваю нацыянальную палітыку.**

Толькі адны рэформаваныя патрапілі стварыць для ўсей Літвы адну арганізацыю. У іншых цэрквах гэтага няма. Эвангелікі маюць тры арганізацыі (ліцьвіноў, немцаў, латышоў). А ў каталіцкай царкве ў ваднэй часьці Літвы ўсьцяж трымаюцца старога настаўленьня, што яна мае быць польскай, каб туды літоўскі язык (і беларускі — *прып. рэд.*) ня быў упушчаны.

Свома выглядае праваслаўная царква ў Ліцьве. **Яна, з прычыны царскай расейскай палітыкі, сталася расейскай нацыянальнай царквой...** І ў Ліцьве праваслаўная царква падаўнейшаму астаецца расейскай.

Падаўнейшаму праваслаўныя Літвы залежаць ад Масквы, **хоць цяпер няма на гэта патрэбы.**

У Маскве цяпер сядзяць іншыя людзі, там праводзіцца іншая царкоўная палітыка, царква там не паддзержваецца. Сучасныя павадыры СССР ня дзеяць праз царкву. Падтрымоўваць залежнасьць праваслаўнай царквы ад Масквы савецкі ўрад, як можна думаць, ня зьбіраецца. Нават само падазрэньне, што Саветы могуць гэтым цікавіцца, было-б працiўным іх прынцыпам.

Зьліцьцё ў цяперашняй Ліцьве праваслаўнай царквы і расейскай нацыянальнасьці выглядае недарэчнасьцяй. Бо-ж ёсьць праваслаўнай веры людзі, якія прыналежаць да літоўскай (а перад усім беларускай — *прып. рэд.*). нацыянальнасьці. І гэтым людзям незразумела, што толькі стаўшыся расейцам належна споўніш свае рэлігійныя абавязкі...

Нядаўна я быў падняўшы пытаньне, што праваслаўным Літвы трэба пакінуць залежнасьць ад Масквы і ўпарадкавацца інакш. Як гэта зрабіць—рэч кананістаў. Мяне цікавіла толькі палітычная старана гэтай справы...

Аказалася, што ў расейскай прэсе гэта думка выклікала нездаваленьне.

І тут дзеяць не рэлігійныя, а чыста нацыянальна - палітычныя матывы. Усюды чуваць рука расейскіх эмігрантаў....

У гэтым зацікаўлены і праваслаўныя сьвяшчэньнікі расейцы (ня ўсе — *прып. рэд.*). Яны, што псыхолёгічна зусім зразумела — сьняць аб тым, каб вярнуўся парадак старых царскіх часаў, каб іх уплыў быў вялікі і шырокі, каб яны маглі злучыць у вадну слаўную тройцу тры элемэнты — праваслаўе, расейскую нацыянальнасьць і царскі абсолютызм, не прызнаючы іншыя нацыянальнасьці.

Эмігранцкія палітыкі жадаюць выкарыстаць праваслаўную царкву для сваіх мэтаў: адбудаваць даўнейшую імпэрыялістычную царскую Расею. Аддзяленьне ад Масквы аслабіла-б магчымасьць павароту аддзеленых да вялікай царскай Расеі. І вось яны гэтаму аддзяленьню праваслаўных працівяцца...

Для нас з усяго гэтага ясны вывад: **найлепш хутка сарваць лучнасьць, якую падтрымаць так хацелі-б эміґранты розных адценяў.**

праф. А. Янулайтіс

(„Lietuvos Aidas" 24.V.1940).

U Vilenskuju

Biełaruskuju Dziaržaŭnuju Prohimnaziju

ŭ I, II (roŭna-lehłuju) i III kl. ŭžo možna zapisvać kandydataŭ.

U I kl. pryjmajucca kandydaty, skončyŭšyja 6 addziełaŭ pačatkavaj školy, abo zdaŭšyja z kursu pačatkavaj školy ekzaminy.

Kandydaty pavinny pradstavić:

1. školnaje paśviedčańnie,
2. metryku naradžeńnia,
3. fotohrafiju (raźmier, jak dla pašpartaŭ).

Aficyjalnaje pryjmo, ustupnyja ekzaminy i zaličeńnie ŭ lik vučniaŭ adbuducca ad 16 da 22.VI sioleta.

Zapisvajciesia zahadzia, karystajcie z nahody!

Kandydaty słabyja z biełaruskaha jazyka, z hetaha pradmietu musiać padhatavacca letam.

Biełaruskaja Prohimnazija — škoła dziaržaŭnaja, daje poŭnyja pravy i stupianiova budzie pieratvaracca ŭ poŭnuju himnaziju.

Dla vučniaŭ zdolnych, starannych i niezamožnych robiacca roznyja palohki mataryjalnyja.

Dyrekcyja

BIEŁARUSY!

Pamiatajcie, što školnyja ŭłady vydali zahad, na asnovie jakoha ŭsie dzieci ŭ Vilni, u vieku ad 7 da 14 hod, musiać być zapisany ŭ pačatkavyja školy. Zapisy tryvajuć kožny dzień ad 24 maja da 4 červienia 1940 h. Usie biełaruskija dzieci pavinny być zapisanyja ŭ biełaruskuju dziaržaŭnuju pačatkavuju školu ŭ Vilni № 55, jakaja mieścicca pry Daminikanskaj vul. № 3/5 (uchod z panadvorka). Zapisy dziaciej uva ŭsie addzieły pačat. bieł. školy pryjmajucca štodzień ad hadz. 8 da 14-taj. Biełarus, zapisvajučy svajo dzicia ŭ biełaruskuju školu, ablahčaje jamu zdabyvańnie aśviety, a tak-ža spaŭniaje svoj biełaruski nacyjanalny abaviazak. Aśvieta ŭ rodnaj movie, u rodnaj svajej škole jošć najdastupniejšaj. Biełaruskaja škoła vučyć dziaciej hramaty pabiełarusku, a tak-ža vučyć litoŭskaha jazyka. U biełaruskaj škole dzieci vučacca čytać i pisać litarami łacinskimi (polskimi), a taksama i litarami hraždanki (ruskimi). U biełaruskaj škole, biełaruskaj moładździu apiakujucca nia tolki baćki, ale i ŭsio biełaruskaje hramadzianstva, arhanizujučy kožny dzień dla patrabujučych dziaciej śniedańni i pomač adziežaj i abutkam. Kožny baćka biełarus, jaki dabra žadaje svajmu dziciaci, pavinien jaho vučyć u biełaruskaj škole.

„Nie pakidajcie movy rodnaj biełaruskaj, kab nia ŭmierli!..“

Akademija ŭ česć Franciša Bahuševiča ŭ Vilni

Pašana i pryznańnie vialikich zasłuhaŭ Francišu Bahuševiču ŭ biełaruskim adradženskim ruchu ŭściaž raście i pavialičvajecca. Dokazam hetaha, miž inšym, moža być i sarhanizavanaja Biełaruskim Centram u Vilni ŭ niadzielu 26 maja akademija ŭ česć Fr. Bahuševiča z pryčyny sioletnich bahuševičaŭskich jubilejaŭ. Da ŭračystaha charaktaru hetaje akademii pryčynilisia nia tolki starańni ŭradu Biel. Centru, ale i tyja ščyryja adnosiny biełaruskich mastakoŭ, katoryja brali ŭčaście ŭ akademii i bolš paŭtysiačny natoŭp ludziej, katory zapoŭniŭ vialikuju zalu i łaviŭ kožnaje słova sa sceny, žyva na jaho adzyvajučysia.

A treba viedać, što arhanizacyja akademii nia mieła šyrokaha razmachu, nia było ani specyjalnych zaprosinaŭ na jaje, ani afišnych paviedamleńniaŭ.

Uračysty nastroj vyklikała na zali ŭ pieršuju čarhu vielmi ŭdałaja, choć skromnaja dekaracyja sceny, jakuju zrabiŭ viedamy biełaruski mastak Piotra Siarhijevič, katory duža pryhoža i vyrazista narysavaŭ vialiki partret Fr. Bahuševiča i pamiaściŭ jaho ŭ centry sceny.

Akademiju adčyniŭ ks. Ad. Stankievič —staršynia ŭradu Biel. Centru, u tavarystvie siabroŭ uradu Centru—inž. A. Klimoviča i mgr. J. Šutoviča—i zaprasiŭ u prezydyjum akademii: a. Al. Kaŭša, O. Fiodaravuju, P. Siarhijeviča, S. Karala, J. Najdziuka i Uł. Kazłoŭščyka. Paśla ks. Ad. Stankievič skazaŭ ustupnaje słova, a mgr. J. Šutovič pračytaŭ referat na temu: „Žyćcio, dziejnaść i tvorčaść Fr. Bahuševiča.“ Heta było pieršaj častkaj akademii.

U druhoj častcy akademii pierad usim artyst Piotra Bułhak pračytaŭ z perhaminu słaŭnuju „Pradmovu“ Franciška Bahuševiča da „Biełaruskaj Dudki“ z šyraka-viedamym kličam: **„Nie pakidajcie movy rodnaj biel., kab nia ŭmierli“**, a art. J. Monvid vielmi pryhoža pračytaŭ vierš „Dudka“. Dalej jšli deklamacyi tvoraŭ Bahuševiča, napisanych u tonie satyro-kamičnym, u vykanańni tych-ža P. Bułhaka, J. Monvida i — J. Maleckaha, jakija niabyvała ažyvili zalu. Asabliva žyva adzyvałasia publika na vystupleńni P. Bułhaka, katory nia tolki pryhoža deklamavaŭ, ale i vyroźnivaŭsia svajej sialanskaj adziežaj. Byŭ jon pieradziety ŭ biełuju zrebnuju kašulu, portki i łapci, a tak-ža zagrymavany na starca. Hodna ŭ deklamacyi datrymlivaŭ artystam placu i J. Malecki, apranieny ŭ sialanskuju śvitku.

Vystupiŭ tak-ža ŭ deklamacyjach i paet Uł. Kazłoŭščyk, katory pračytaŭ svoj vierš, pryśviačany ŭhodkam Fr. Bahuševiča.

Na zakančeńnie vystupaŭ biełaruski žanocki chor pad kiraŭnictvam O. Fiodaravaj. Jon vielmi pryhoža vykanaŭ niekalki biel. pieśniaŭ, z jakich asabliva ŭdała vyjšła pieśnia praf. K. Hałkoŭskaha p. n. „Biełaja biarozańka.“ Treba skazać, što žanocki chor raźvivajecca i prajaŭlaje postup, u čym biazumoŭna vialikaja zasłuha hram-ki Olhi Fiodaravaj.

U mižčasie vystupleńniaŭ choru P. Bułhak prarecytavaŭ pryhožy i hłybaka patryjatyčny monoloh Piotry Prostaha p. n. „Abrazki.“ Tut jon sapraŭdy ŭ niekatorych mamentach davodziŭ słuchačoŭ da śloz, a paśla da niazvyčajnaha patryjatyčnaha entuźjazmu, z pačućciom jakoha razychodzilisia biełarusy z akademii. U mnohich-ža biełarusaŭ, katoryja pad rasiejskim i polskim naciskam skryvili svoj jazyk, u vušach zyčeli mahutnyja słovy Fr. Bahuševiča — **«Nie pakidajcie movy rodnaj biełaruskaj, kab nia ŭmierli».**

jn.

Biełarusy, u KALVARYJU!

Prypaminajem, što ŭ niadzielu 2-ha červienia sioleta adbudziecca z Vilni, z kaścioła śv. Mikałaja, Biełaruskaja Pilihrymka ŭ Kalvaryju. Da ŭčaścia ŭ joj zaklikajucca ŭsie biełarusy ŭ Vilni i na pravincyi.

Pilihrymku paviadzie i budzie havaryć kazańni ks. Adam Stankievič, paśla nabaženstva ŭ kaściele śv. Mikałaja, jakoje 2 červienia adbudziecca a hadz. 7-aj ranicy.

Zborny punkt i načleh dla pryjezdnych z pravincyi ŭ Biel. Prohimnazii—Vilnia, Daminikanskaja vul. 3|5 (uchod z panadvorka.)

SSSR i Estonija

28-ha maja sioleta savieckaja hazeta „Правда“ apublikavała artykuł-karespandencyju z Talina, u jakim vyražana niezadavaleńnie z niekatorych palityčnych kirunkaŭ i časapisaŭ ŭ u Estonii, jakija viaduć praciŭniamieckuju i skrytuju praciŭsavieckuju akcyju. Kirunki i hazety henyja sympatyzujuć Anhlii i raspaŭsiudžvajuć viestki ab tym, što savieckа-niamieckaja družba nie tryvałaja. U universytecie ŭ Tartu taksama dziejić spryjajučaja Anhlii propahanda. Samyja-ž uradavyja kruhi Estonii starajucca, kab ab SSSR zusim ničoha nie havoryć.

Ad. Stankievič

Na Śviata Matki 2)

(Uvahi ab dastojnaści i značeńni matki)

3. Matka ŭ Biełarusaŭ

Nie astajecca ad inšych narodaŭ i biełaruski narod. Hłybaka, sardečna i paetyčna slavić jon svaju biełaruskuju matku. Vymoŭna ab hetym śviedča prad usim biełaruskaje narodnaje tvorstva. Biełaruski narod niamała maje pahavorak, jakija vyražajuć pašanu i luboŭ da matki. Voś choć niekatoryja z ich: Matka dziaciej pušyć, a mačycha sušyć. Matka nie hramatka, za złotku nia kupiš. Matki dziaruć pazuchu, dzieciam chavajučy, a dzietki dziaruć kišeni, ad matki chavajučy. Matčyny ślozy nia paduć na ziamlu darma.

Poŭna hetaj matčynaj lubovi i ŭ roznych biełaruskich abradavych pieśniach, piajanych pry roznych žyćciovych abstavinach. Ale asablivym pačućciom, hłybinioj i dušu razryvajučym žalem, adznačajucca hałašeńni biełaruskaj dački pa svajej matcy. Usie jany tak ščyra i hłybaka žałasny i tak adnačasna poetyčny, što nia viedaju, ci niešta padobnaje možna znajści ŭ jakoha inšaha narodu. Voś kolki prykładaŭ uziatych sa zbornika Šejna:

*

Ni k kamu mnie prychinucca,
Ni k kamu mnie pryharnucca!
Mnie, byvała, usio miła,
Mnie, byvała, usio luba,
Jak była maja mamulečka,
Jak žyła maja kukulečka.
Ciapier my z taboj usio pierabukali,
I usio pierahamanili,
Ciapier-ža my razłučajemsia razłukaju [viečnaj.

*

Čamu-ž ty sa mnoj dy nie pahukaješ?
Svajej dočki dy nie raspytaješ?
Jak žyvieć dy harujeć,
Jak načujeć, jak dniujeć?
Ach ciažańka-ž mnie, ciažańka,
Ach trudnieńka mnie, trudnieńka —
U čužoj chacie žyci,
U čužoj matulki byci!

*

A pčołačka maja darahaja!
Kudy-ž ty ranieńka palacieła?
Ci ty ŭ jaravoje polečka, ci ty ŭ žytavoje?
Adkul-ža mnie ciabie dažydaci,
Adkul-ža mnie ciabie paziraci?
Ci ty rańniaj zaroj uskinieśsia ci ty poznaj?
Ci ty ka mnie žarkim soniejkam uskociśsia,
Ci ty ka mnie jasnym miesiacam?
Ničoha-ž ty, maja mamulečka, nia słuchaješ
A ja-ž ciabie pytajusia ščyrusieńka,
A ja-ž pry tabie staju bliziusieńka...

*

Hałovačka-ž maja bujnaja,
A zaranieńka-ž ty skłaniłaś,
A vočački-ž maje jarkija,
Zaranieńka-ž vy začyniliś,
A ručački-ž maje biełyja,
Zaranieńka-ž vy sasčapiliś,
A nožački-ž maje borzdyja
Zaranieńka-ž vy nadłamiliś,
A słovački maje viernyja,
A słovački maje ščyryja...

U biełaruskaj litaratury mastackaj — u paezii i prozie — takaja matka zajmaje pačesnaje miesca. Tvaryli na česć matki: Bahuševič (vierš „Kałychanka“ ŭ Smyku), Aleś Harun (zbornik vieršaŭ nazvany: „Matčyn Dar“), Jakub Kołas (paemy: „Novaja Ziamla“ i „Symon Muzyka,“ u jakich dobrym ducham žjaŭlajecca biełaruskaja maci, i cełу rad vieršaŭ, paśviačanych maci, jak u zborniku „Vodhulle“ i inš.), Biadula, V. Advažny, savieckija piśmieńniki: Trus, Łynkoŭ i inš.

Voś niekatoryja prykłady:

Aleś Harun u vieršy „Matčyn dar“ pryznaje, što svoj talent paeta atrymaŭ jon ad matki:

Jak radziła maci mianie ŭ ciomnu nočku,
Dyk dała skrypicu Na, ihraj, synočku!
Hraj sabie na ščaście, hraj na dobru dolu,
Hraj na viek daŭhutki, hraj na volnu volu!

A jak strojna, jak čuła apiavaje matku vialiki naš Jakub Kołas. Niachaj ab hetym paśviedčać vo choć hetych kolki vieršaŭ, uziatych sa zbornikaŭ vieršaŭ „Vodhulle.“ Vierš „Unočy“ maluje abraz matki nad chvorym dziciom:

Nad kałyskaj matka
Nočku karataje,
Chvoraha synočka
Ciešyć, zabaŭlaje.

XVIII Źjezd Kamunistyčnaje Partyi Biełarusi

U mai miesiacy sioleta ŭ Miensku adbyŭsia XVIII Źjezd Kamunistyčnaje Partyi (balšavikoŭ) Biełarusi. Žjezd tryvaŭ ad 15-ha da 20-ha maja sioleta. Paśla vybaraŭ prezydyjumu źjezdu,šyrokuju spravazdaču z dziejnaści CK. KPB zrabiŭ hieneralny sakratar P. K Panamarenka. Jon miž inšym śćvierdziŭ, što na XVIII źjezd vybrana 587 delehataŭ, z katorych pryjechała 574. Jany pradstaŭlali 36,388 siabroŭ partyi i 23,465 kandydataŭ u partyju, usiaho 59,853 kamunisty, z jakich—8,488 žančyn. Pa nacyjanalnaści biełarusaŭ u partyi jość kala 60 pracentaŭ.Sialan-kałhaśnikaŭ u partyi jość 5,498. Pieršapačatnych arhanizacyjaŭ partyja maje 4,084.

Apрača taho poruč z partyjaj pracuje Kamunistyčny Sajuz Moładzi — kamsamoł,—jaki naličvaje 255,763 siabroŭ, z ich žančyn 97,401. Pieršapačatnych arhanizacyjaŭ Kamsamoł maje 7,070. Partyjcaŭ u kamsamole jość 6,329. Pavodle prafesii ŭ Kamsamole — 38,689 rabotnikaŭ, 57,953 kałhaśnikaŭ, 11,727 vučycialoŭ, a rešta roznyja techniki, traktarysty, intelihienty i inš. Jość tak-ža dziciačaja kamunistyčnaja arhanizacyja h. zv. pijonery. Usich pijonerskich addziełaŭ u respublicy naličvajuć 18,476, hurtujuć jany kala 400 tysiač dziaciej.

U Zachodniaj Biełarusi dasiul było 9,000 kamunistaŭ.

Siabroŭskich składak Kamunistyčnaja Partyja ŭ 1939 h. atrymała 4,709 tysiač rubloŭ. Usich kamunistyčnych hazet u 1939 h. u BSSR było 181. Adnarazovy nakład (lik vydanych ekzemplaraŭ) siahaje 855,2 tysiačaŭ. Knižak vydana 488, u liku 12,570 ekz. „Karotki kurs historyi VKP“ byŭ nadrukavany i raspaŭsiudžany ŭ liku 400 tysiač ekzemplaraŭ.

Dziejnaść svaju Kamunistyčnaja Partyja Biełarusi što raz bolš pašyraje, ale adnačasna ŭ partyju prałaziać roznyja škodniki, nia hledziačy na častyja čystki. Hałoŭnymi zadačami svaimi ŭ sučasny mament partyja ŭvažaje: umacoŭvać hranicy, pavyšać vajennuju mahutnaść, raźvivać pramysłovaść, umacoŭvać kałhasy i pavyšać uradžai, vychoŭvać narod u duchu savieckaha patryjatyzmu i biazmiežnaj addanaści radzimie, partyi i Stalinu, trymać narod u mabilizacyjnaj pahatovie dy dapamahać raźviedcy karčavać i hramić vorahaŭ narodu.

Zakončyŭ źjezd karotkaj pramovaj toj-ža hieneralny sakratar Centralnaha Kamitetu Kamunistyčnaj Partyi Biełarusi Panamarenka, katory zajaviŭ, što ŭ časie źjezdu krytykaj i samakrytykaj vykryta mnoha niedachopaŭ u rabocie partyjnych, savieckich i haspadarčych arhanizacyjaŭ. Usie hetyja niedachopy— kazaŭ Panamarenka — treba źništožyć. Ništožyć treba tak-ža vorahaŭ narodu i ahientaŭ kapitalistyčnych raźviedkaŭ. Umacoŭvać-ža treba i raźvivać pramysieł, sielskuju haspadarku, raźvivać navuku, kulturu i mastactva vialikaha biełaruskaha narodu, pamnažać i ŭmacoŭvać suviaź z biespartyjnymi masami i ŭmacoŭvać KPB. *Zb.*

Biełaruskaja chronika

Biełaruski Teatr u Vilni. Biełaruskaja teatralnaja hrupa ŭ Vilni ŭžo sarhanizavałasia i prystupiła da pracy. Ciapier adbyvajucca repetycyi pjesy F. A. „Na Antokali,“ jakuju aŭtor apošnim časam pierarabiŭ i zaktualizavaŭ.

Zahraničnyja navukoŭcy cikaviacca Biełaruskim Muzejam. Hetymi dniami adviedaŭ u Vilni Biełaruski Muzej im. Iv. Łuckieviča i naviazaŭ łučnaść z biełaruskimi navukoŭcami asystent Miunchenskaha universytetu d-r fil. Edmund Baldauf.

Biełaruskija relihijnyja śpieŭki. U piatnicu i subotu (31 maja i 1 červienia) u zali Biełaruskaj Prohimnazii – Daminikanskaja vul. 3|5 (uchod z panadvorka) adbuducca biełaruskija relihijnyja śpieŭki. Pačatak a hadz. 19-taj. Da ŭčaścia ŭ śpieŭkach zaklikajucca ŭsie biełarusy, asabliva-ž tyja, što źbirajucca ŭ Kalvaryju.

„Kaziuk na kirmašy“—vieršavany tvor Uł. Kazłoŭščyka, jaki drukavaŭsia ŭ „Krynicy“, chutka vyjdzie asobnaj knižycaj.

Z Savieckaj Biełarusi

1160 artystaŭ vyjechała na dekadu biełaruskaha mastactva ŭ Maskvu. Ad 5 da 15 červienia sioleta ŭ Maskvie adbudziecca dekada biełaruskaha mastacva, da ŭčaścia ŭ jakoj vyjechała tudy z Miensku 1,160 biełaruskich artystaŭ. Budzie tam pastaŭlena bieł. opera „Michaś Padhorny“, bieł. balet „Sałaviej“, vystupać buduć tak-ža roznyja bieł. chory, solisty śpievaki i muzyki. Sarhanizavanyja tak-ža buduć vystaŭki tvoraŭ bieł. mastakoŭ, malaroŭ, skulptaraŭ, a taksama vystaŭka narodnaje bieł. tvorčaści.

Miž inšym u Maskvu na dekadu biełaruskaha mastactva vyjechali z Biełastoku R. Šyrma z svaim bieł. narodnym ansamblem i J. Chvorast z ansamblem bieł. narodnych tancaŭ.

Usiačyna

Abšar Litoŭskaha Haspadarstva. Da sakavika 1939 h. abšar Litoŭskaha Haspadarstva z Kłajpedzkim krajem zajmaŭ 55,670 kv. klm. Biez Kłajpedzkaha kraju abšar Litvy zajmaŭ 52,822 kv. klm. Paśla dałučeńnia da Litvy Vilni i vokruhu i paśla točnaha praviadzieńnia hranicy abšar Litoŭskaha Haspadarstva pavialičyŭsia na 6,909 kv. klm. i ciapier zajmaje 59,731 kv. klm.

Kolki drukarniaŭ jość u SSSR. U SSSR naličvajuć ciapier bolš 4,600 drukarniaŭ. Drukarni hetyja majuć 1,500 nabornych-składalnych mašynaŭ i 300 mašynaŭ drukarskich rotacyjnych. Płoskich drukarskich mašynaŭ jość bolš 6,000 i roznych mienšych drukarskich mašynaŭ taksama bolš 6,000.

Kolki vydana knih? Za pieršyja 4 miesiacy siol. Bibliahrafičny Instytut Litvy atrymaŭ 481 nieperyjadyčnaje vydańnie (knihi, brašury, adbitki z časapisaŭ). Z ich 401 vydańnie palitoŭsku, 37 — na inšych movach (2—biełar., 1—łacin., 3—niemiec., 4—rasiejsk., 11—polsk., 3—anhlickija i polskija, 4—hebr. i 9—žydoŭskich, 32 vydańni nadrukavany palitoŭsku z tekstam i ŭ inšych movach (biełar.—1, esperanto —1, łacin.—1, niamieck.—10. polsk. —6, franc.—8, rasiejsk.—2, žydoŭsk. —3). 11 vydańniaŭ nadrukavana na movach nacyjan. mienšaściaŭ i inšych, z tekstam i palitoŭsku (biełar.—1, łacin.—1, polsk.—5, franc.—3, rasiejsk.—1).

Samalotam z Ameryki ŭ Vilniu. Niekalki litoŭskich latunoŭ majuć namier samalotam pieralacieć z Ameryki ŭ Vilniu.

Kolki jość žycharoŭ u Varšavie. Hazety padajuć, što ŭ Varšavie ciapier jość 1,650,000 žycharoŭ, h. zn na 400,000 bolš, čymsia pierad vajnoj.

Poŭnač prakryčali
Pieŭni ŭ chatu z chaty,
Usio kuryć haźnicy
Blesk padślepavaty.

Zmučana kabieta
Maciarynskim horam
I schiliłaś cicha
Nad synočkam chvorym;

I kałyša syna,
Strachi adhaniaje,
A samoj joj serca
Niešta śsie, ściskaje.

A ŭ vieršy: „Hora maciery“ paet apiavaje stałaść, nieśmiarotnaść matčynaj lubovi. Jon pamastacku vykazvaje, što ŭsie Hannačku zabuduć aprača tolki maci.

Hannačku zabuduć
Svajaki i družki,
Nie zabudzie maci
Rodnieńkaj dačuški.

Nie zahojać časy,
Bo hłyboki rany,
Sama laža maci
Z imi ŭ hrob draŭlany.

A voś uznoŭ u vieršy „Macieryna pryčytańnie“ Kołas matčyna hora pa zhinuŭšym synie ŭasablaje i tvora z jaho žyvuju žančynu-maru, jakaja štonoč hałosić i šukaje syna:

Trupik Piotry znajšli ludzi,
Što haniali stadka.
Pryjšła maci, bje u hrudzi,
—Oj, dzicia, dziciatka!

Moj synočak, załacieńki!
Oj, ačniś, zirni ty! —
A jon biedny, niažyvieńki,
Vočački zakryty.

Z taho času, čałavieča
Tolki nočka hlanie, —
Na tej hrebli hołas niejčy
Pryčytoŭvać stanie —

Na hetym mieście, dzie maleńki
Byŭ Piatruś zabity —
Moj synočak załacieńki!
Oj, ačniś, zirni ty!

Ale ŭsich našych paetaŭ u matčynaj paezii pieravysiŭ saviecki biełaruski paet Paŭluk Trus (Зборнік Твораў) u vieršach: „U niadzielu“, „Viecier u hai nahinaje,“ „Nie zaśpi, — pabudzi mianie rana,“ „Z studenckaha dzieńnika.“ Hetyja vieršy jaho, heta sapraŭdnyja perły, uplecieny ŭ załaty vianok na dastojnuju hołaŭ biełaruskaj maci. Vierš „U niadzielku“ apisvaje, jak maci vypraŭlaje syna jści zdabyvać volu. U vieršy hetym čytajem:

U niadzielu rana,
Jašče sonca spała,—
Maci vypraŭlała:
Oj, idzi synočak,
Barani ty volu!
Płakali ŭ poli
Stromkija tapoli...
I z vačej pachmurnych
Padali ślazinki,
A ŭ paloch darožki,
Biehli puciavinki.

U vieršy „Viecier u hai nahinaje“ paet maluje abraz rasstańnia maci z synam, jaki jdzie ŭ vojska:

Viecier u hai nahinaje
Tonkuju kalinu.
U sałdaty vypraŭlaje
Maci svajho syna.

Nie hajdajecca tapola, —
Płača Kaciaryna,
Oj nia ŭbaču, musić, bolej
Rodnaha ja syna...

I jana ślazoju čystaj
Palivała ściežku
I z darohi kamianistaj
Sieła na paŭmiežkach.

Tolki syn jaje Kandratka,
Oj, tuhoj spavity,
Azirnuŭsia, — płača matka
Miž kałośsiaŭ žyta...

Uznoŭ-ža ŭ vieršy „Z studenckaha dzieńnika“ paet, uspaminajučy jasny vobraz pamioršaj svajej matki, usklikaje:

A ci pomniš? Ci nie?
A ci pomniš toj dzień?
Zory cicha šaścieli nad krajem,
Ty była dla mianie
Pieśniaj kazak-nadziej,
Mać! Maci maja darahaja!

Što čuvać na frontach i ŭ palitycy

Karol Belhii Leopold III z svajej armijaj pad vialikim naciskam niamieckich vajennych siłaŭ paddaŭsia niemcam, kinuŭšy aružža i vajnu.—Hetaja viestka hromam ablacieła ŭvieś śviet 28-ha maja. U Berlinie jana vyklikała vialiki entuzyjazm, radaść i hutarki, što chutka nastanie mir. Niemcy ŭvažajuć pastupak karala Belhii šlachotnym, bo jon ratavaŭ Belhiju i belhickich žaŭnieraŭ ad śmierci, jakaja visić nad usimi akružanymi z troch bakoŭ sajuźnickimi siłami ŭ paŭnočnaj Belhii i Francyi. U Paryžy i Londanie pastupak karala Leopolda nazvali zdradaj, bo jon zusim nie papiaradziŭ francuskaha i anhlickaha vojska, katoraje zmahałasia razam z belhickaj armijaj i kinuŭšy vajavać daŭ niemcam darohu da portu Dunkierk, praz jaki sajuźniki atrymlivajuć pomač z Anhlii. Belhicki ŭrad i belhickaja emihracyja ŭ Anhlii i Francyi pryznali pastupak karala nia pravilnym. Jany kinuli klič: „Pamior karol—niachaj žyvie Belhija" i zaklikali ŭsich belhijcaŭ i belhickuju armiju dalej viaści vajnu suproć Niamieččyny supolna z Anhlijaj i Francyjaj. I byccam častka belhickaj armii, jakaja prad kapitulacyjaj naličała kala 300,000 žaŭnieraŭ, stała pa staranie ŭradu i sajuźnikaŭ. Francuzy i anhlijcy, nia hledziačy na taki mocny i niespadziavany ŭdar, dalej viaduć vajnu, a premjer Reynaud u svajej pramovie zajaviŭ, što francuskaja viera ŭ pieramohu nie źmianiłasia.

Paśla kapitulacyi karala Belhii niamieckaja armija na paŭnočna-zachodnim froncie pačała pasoŭvacca napierad jašče chutčej, jak dahetul. I tak *niemcy zaniali ŭžo belhickaje partovaje miesta Ostenda, francuskaje pramysłovaje miesta Lille i Calais*, zajaŭlajučy, što akružanaja armija sajuźnikaŭ budzie zmušana abo paddacca, abo zhinuć. Armija adnak heta dalej baronicca i paviedamlaje, što port Calais znachodzicca ŭ jaje rukach i što praz Dunkierk atrymlivaje pomač. Meta hetych zmahańniaŭ pierad usim takaja—adciahnuć niamieckija siły ad pachodu na Paryž i dać mahčymaść hien. Weygand'u stvaryć novuju liniju abarony ad kanału La Manche (ad m. Abbeville) da linii Maginot'a. I ŭžo pavodle presavych paviedamleńniaŭ, henuju liniju francuzy stvaryli; na kolki jana mocnaj budzie chutka pabačym.

Anhlijcy *kožny dzień spadziajucca niamieckaj ataki na Anhliju,* bo paśla zaniaćcia portu Calais, niemcam da bierahoŭ Anhlii astałosia 41 klm. i takim čynam z francuskich bierahoŭ kanału La Manche jany buduć mahčy z harmat abstrelivać anhlickija bierahi i port Dover. U suviazi z hetym u Anhlii ŭsio badaj zmabilizavana na abaronu svajho kraju i paklikajucca na pomač siły z kalonijaŭ i dominijaŭ. Anhlickija fabryki biespieraryŭna pracujuć dla ŭvaruženńnia i ciapier, u praciahu miesiaca, vypuskajuć pa 3,000 tankaŭ i pa 100 samalotaŭ u dzień. Anhlickija samaloty kožny dzień bombardujuć niamieckija kamunikacyjnyja šlachi i miesty.

Vajennyja straty ŭ ludziach i samalotach vializarnyja, jak u niemcaŭ tak i sajuźnikaŭ. Niemcy padajuć, što jany ad 10 da 25 maja źbili 607 sajuźnickich samalotaŭ i źnistožyli 101 tank, a sajuźniki padajuć, što jany ad 15 da 26 maja źbili 1,575 niamieckich samalotaŭ. U adnym-ža peryjadzie, daŭžejšym jak tydzień, niemcy stracili najmienš 2,000 samalotaŭ i kala 4,500 latunoŭ. Na kolki hetyja danyja praŭdzivyja sudzić nie biaromsia.

Paciechaj u dasiulešnich niaŭdačach dla sajuźnikaŭ była 29.V viestka z Narvehii, što sajuźnickim siłam *udałosia zabrać aprača Narvicku, Segeness i Forness.*

Vialiki kłopat majuć francuzy z Italijaj, jakaja što-raz hraźniej padymaje hołas i demanstruje svaje damahańni ad Francyi Korsyki, Tunisu, Nicei. Vośža ŭrad francuski pad pahrozaj vajny z Italijaj, vyjaviŭ zhodu na praviadzieńnie pierahavoraŭ u spornych spravach i hatoŭ pajšci na vialikija ŭstupki. *Anhlija* taksama, jak my ŭžo niekalki razoŭ padčyrkivali, *starajecca mieć zhodu z Italijaj i naviazać dobryja znosiny z SSSR.*

Hazety, paviedamlajučy ab pierahavorach anhlicka-savieckich, padajuć tak-ža viestki, što byccam *dastava savieckaje nafty ŭ Niamieččynu što-raz bolš źmianšajecca* i što *Saviety kancentrujuć svajo vojska na niamieckaj hranicy.*

Pavodle hazetnych viestak, *SSSR starajecca stvaryć sajuz bałkanskich dziaržaŭ*, u jaki pierad usim uvajšli b Juhasłavija i Baŭharyja. Rumynija byccam zhadžajecca addać Savietam Besarabiju, kab mieć tolki ad ich hvarancyju inšych svaich hranicaŭ i svaje niezaležnaści.

U Złuč. Štatach Pnč. Ameryki, pavodle savieckaje hazety „Правда", vajennyja nastroi z kožnym dniom što-raz bolš uzrastajuć. Jość užo šmat damahańniaŭ, kab Zł. Štaty Pnč. Ameryki nieadkładna vysłali ŭ Eŭropu vialikuju pomač sajuźnikam. Radyjo taksama ŭściaž pašyraje vajennyja nastroi i ahituje za sajuźnikaŭ. Vajenny-ž biudžet Złučanych Štataŭ uzros da 3 miljardaŭ dolaraŭ Pakul-što adnak urad Zł. Štataŭ Pnč. Ameryki źviarnuŭsia z prośbaj da vajujučych dziaržaŭ dać mahčymaść svabodna pieraviaźci z Eŭropy ŭ Ameryku svaich hramadzian na karabli „President Roosevelt".

Rep.

VOKAM PA ŚVIECIE

Zhinuŭ na vajnie najstaršy syn b. niamieckaha cezara Vilhelma kniaź Vilhelm Pruski, katory byŭ achviceram niamieckaj armii i 13 h. m. ciažka ranieny na zachodnim froncie. Ad henych ranaŭ pamior jon 26.V u vajennym špitali.

Novym hałoŭnym kamandzieram anhlickaje armii naznačany dasiulešni načalnik anhlickaha vajennahaštabu hien. Ironside (ajronsajd). Novym načalnikam štabu naznačany hien. Sir John Dill. Dasiulešni hałoŭny kamandzier anhlickaje armii hien. Sir Walter Kirke pajšoŭ na emeryturu.

Na pierahavory z Savietami vyjechaŭ z Anhlii ŭ Maskvu Strafford Cripps, katoramu dany šyrokija paŭnamoctvy.

1200 finaŭ vyjechała z SSSR, u Finlandyju, pieravažna z tych ziamiel, katoryja paśla finska-savieckaje vajny adyjšli da SSSR. Saviety ŭ vyjeździe finam nijakich pieraškod nie rabili.

Złuč. Štaty Pnč. Ameryki štoraz bolš zbrojacca i ciapier vučać kala 50,000 latunoŭ vajskovych i 10,000 latunoŭ cyvilnych.

Japonija cikavicca tolki Azijaj — hetak zajaviŭ aficyjalny japonski pradstaŭnik ministerstva zahraničnych spraŭ. Japonija nia imkniecca tak-ža da vyjaŭleńnia svajho stanovišča pa staranie Niamieččyny, abo pa staranie sajuźnikaŭ, i ciapier sabiraje svaje siły, kab źlikvidavać kitajski kanflikt.

Benzynu ŭ Italii ad 1-ha červienia sioleta buduć pradavać tolki na kartki.

100,000 uciekačoŭ z Belhii i Halandyi chočuć pierajechać z Francyi ŭ Hišpaniju.

Niamieckija siły pieravyšajuć i kolkasna i jakasna, pavodle savieckaha presavaha pierahladu. Anhlija, Francyja, Belhija i Halandyja mieli ŭsiaho 6,800,000 žaŭnieraŭ, z jakich 5,000,000 žaŭnieraŭ było francuskich. Prytym sajuźniki mieli 7000 samalotaŭ. Niemcy-ž mieli 7-8 miljonaŭ žaŭnieraŭ i 9,000 samalotaŭ. Aprača taho jakasna niamieckaje aružža lepšaje, čymsia francuskaje. Nia hledziačy na heta i na dasiulešnija vialikija straty sajuźnikaŭ, saviecki vajenny ahladčyk uvažaje, što siły sajuźnikaŭ jašče nia vyčarpany. Ich-ža abarona maje pavažny charaktar.

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Vice-premjer K. Bizaŭskas budzie dalej prabyvać u Vilni, choć dasiulešniaja jahonaja kancylaryja, jak pradstaŭnika ŭradu źlikvidavanaja. Vice-premjer K. Bizaŭskas budzie mieć svoj sakrataryjat, kiravać jakim budzie p. V. Čečeta.

15-ja ŭhodki pieršaha Sojmu ŭ Lićvie ŭračysta byli adśviatkavany 26 h. m. u Koŭnie. U śviatkavańni pryjmaŭ udzieł Prezydent Respubliki A. Smetona, b. prezydenty: dr. K. Grinius i A. Stulginskis, biskup Reinys, pasły i inšyja vydatnyja asoby.

Niemcy nia buduć vyjaždžać z Litvy, tak jak heta rabili ŭ Estonii i Łatvii.

Rektar Vilenskaha Universytetu vyzdaravieŭ i ad 27 h. m. spaŭniaje svaje abaviazki.

1,092,1161 litaŭ prysłali ŭ Litvu sioleta za 4 miesiacy litoŭskija emihranty z Ameryki.

Fabryku glicyryny adčyniaje sioleta ŭ Paniavieży supałka „Lietuvos Muiłas"

Rovery budzie rabić u Koŭnie supałka „Metalas". Takim čynam pryvoz roveraŭ z zahranicy źmienšycca.

Kala 100 damoŭ budzie zburana ŭ Vilni, jakija psujuć vyhlad miesta i pahražajuć biaśpiečnaści.

Pakryćcio lita zołatam na 15 h.m. uzrasło z 42,2 prac. na 44,2 pracentaŭ.

Nielehalny „punkt" vydačy pašpartaŭ i inšych dakumantaŭ vykryła palicyja ŭ Vilni pry Vostrabramskaj vulicy. Arhanizatary hetaha „punktu" aryštavany.

20-cihodździe svajho isnavańnia śviatkavaŭ sioleta ŭ mai m-cy časapis „Trimitas" (truba), jaki źjaŭlajecca orhanam litoŭskich „šaŭlisaŭ" (stralcoŭ.) Časapis hety vychodzić raz u tydzień. Usich padpiščykaŭ ciapier maje bolš 37,000.

Adkryćcio vystaŭki litoŭskich mastakoŭ adbudziecca 2 červienia sioleta ŭ Vilni, u Biblijatecy Vrubleŭskich.

Pački ŭ Zachodniuju Biełaruś i Ukrainu buduć pryjmać i piarasyłać litoŭskija paštovyja ŭłady.

Tydzień praciŭ suchotnaje akcyi ad 1 da 7 červienia sioleta arhanizuje ŭ Vilni T-va baraćby z suchotami — tuberkulozam.

Vartasnych pasyłak nia pryjmaje časova vilenskaja pošta ŭ Francyju, Anhliju, Belhiju, Halandyju. Paštovaja kamunikacyja z henymi krajami adbyvajecca praz SSSR i Italiju.

3,000 pałonnych maje chutka viarnucca z Niamieččyny i SSSR u Litvu, siemji katorych dakazali, što jany majuć prava atrymać litoŭskaje hramadzianstva. Pieršy transpart pryjedzie ŭ červieni miesiacy.

Vilenskaja Kooperatyva „RŪTA"

Centralnaja kantora, Gedimino 19, tel. 830 i 256

chočučy lepš absłužyć spažyŭcoŭ, u mieście Vilni adčyniła jašče dźvie kramy: krama spažyvieckich praduktaŭ i napitkaŭ pry **vul. Gedimino 22a** (dzie była firma „B a n e l i S - k a") i krama halanteryi i humovych vyrabaŭ pry **Didžioji g-vé 56** (dzie była firma „Ardal").

Takim čynam kooperatyva ŭ Vilni maje nastupnyja kramy

Krama Nr.	1	Vilniaus g. 42	tel.	3133	Krama Nr.	12	Jogailos g. 6	tel. 3134
„ „	2	Užupio g. 7	„	1998	„ „	13	Dariaus ir Giréno g. 28	„ —
„ „	3	Uosto g. 8	„	2403	„ „	14	Bazilionų g. 9	„ 1156
„ „	4	Didžioji g. 16	„	3119	„ „	15	Vytauto g. 18	„ 1391
„ „	5	Gedimino g. 50	„	1622	„ „	16	Antakalnio g.22	„ 1149
„ „	6	Algirdo g. 10	„	1338	„ „	17	Savanorių pr.37	„ 1387
„ „	7	Kęstučio g. 31	„	1253	„ „	18	Užupio g. 30	„ —
„ „	8	Kalvarijų g. 4	„	2255	„ „	19	Kalvarijų g.62b	„ 3121
„ „	9	Kankinių g. 2	„	1676	„ „	20	Gedimino g.22a	„ 1925
„ „	10	Panevėžio g 4	„	1388	„ „	21	Didžioji g. 56	„ —
„ „	11	Dr. Basanavičiaus g. 9	„	1392			Piakarnia — Savanorių	„ 3193

Addziełyna pravincyi:

1	Jašiunuose,	tel. 1		7	Paberžėje,	tel. —
2	Lentvaryje,	„ —		8	Rudninkuose,	„ —
3	Lavariškėse,	„ —		9	N. Vilnioj, Polocko g.	„ 6
4	Maišiogaloje,	„ 10		10	N. Vilnioje, Vilniaus g.	„ 15
5	Nemenčinėje,	„ 1		11	Šalčininkėliuose,	„ 1
6	Pabradėje,	„ 24		12	Turgeliuose,	„ 5

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMOVIČIUS
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ
Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32.
Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.